



Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Gemeente Meierijstad

[REDACTED]

Postbus 10.001

5460 DA VEGHEL

Kenmerk: UIT-20042223

Datum: 13 februari 2020

Behandeld door: [REDACTED]

E-mail: [REDACTED]

Onderwerp: Gezondheidskundige beoordeling in relatie tot geitenhouderij
nabij woning Hofstad 2A Olland

Geachte [REDACTED],

Op 27 januari jl. heeft u de GGD advies gevraagd over het verzoek om een woning te bouwen op het perceel aan Hofstad 2A te Olland. In het verzoek wordt aangegeven dat de beoogde woning op een afstand van circa 195 meter van een geitenhouderij is gelegen (Schootsedijk 47). Daarnaast bevindt zich een geitenhouderij op een afstand van circa 1 kilometer (Pastoor Smitsstraat 55). Tussen de geplande woning en geitenhouderijen liggen nog enkele andere woningen.

Situatieschets:

Ter plaatse van het adres Hofstad 2A te Olland is sinds 1967 een illegaal bijgebouw aanwezig dat al die tijd in gebruik is geweest als woning. In 2004 is via een persoonsgebonden overgangsrecht toestemming gegeven voor bewoning voor het toen op dat adres ingeschreven persoon.

Inmiddels wordt de woning bewoond door een ander persoon en zou het pand conform eerdere afspraken gesloopt moeten worden.

Inmiddels is een verzoek bij de gemeente ingediend om het bestaande illegale gebouw te slopen en te vervangen door een nieuwe woning in het kader van de provinciale Ruimte voor Ruimte regeling.

In de omgeving liggen meerdere veehouderijen. Naast de genoemde geitenhouderijen, liggen er onder meer ook bedrijven waar onder andere melkvee (Schootsedijk 30, Nieuwstraat 28), vleeskalveren (Nieuwstraat 46) en schapen (Jenneakkers 8) worden gehouden (Bron Web BVB).

Geitenhouderij

Uit de VGO-onderzoeken is naar voren gekomen dat er sprake is van een verhoogd voorkomen van longontsteking bij omwonenden binnen een straal van 2 kilometer van een geitenhouderij.

Team Gezondheid, Milieu & Veiligheid

Postbus 3024

5003 DA Tilburg

Telefoon: 0900 - 368 68 68

Telefax: (073) 613 83 52

milieu@aadamv.nl



In het onderzoek is niet gekeken naar het effect van meerdere geitenhouderijen in de directe nabijheid van woningen. Evenmin is gekeken naar de invloed van het aantal dieren op het risico. Wel blijkt dat het risico toeneemt naarmate de afstand tussen woning en bedrijf afneemt; dit is verder niet gekwantificeerd. Op dit moment kan er geen bron-effect relatie worden beschreven tussen de verhoogde incidentie longontstekingen en de uitstoot vanuit de geitenhouderijen. Tot er meer duidelijkheid is over de bron van de verhoogde incidentie longontstekingen, kan niet worden geadviseerd over beschermende maatregelen. Aanvullend onderzoek wordt op dit moment uitgevoerd om inzicht te krijgen in de oorzaak van het verhoogd voorkomen van longontsteking.

Advies aan gemeente met betrekking tot nabijheid geitenhouderij

Op basis van huidige inzichten en in afwachting van nader onderzoek adviseert de GGD om het voorzorgsprincipe toe te passen en terughoudend te zijn met het plaatsen van nieuwe gevoelige bestemmingen binnen een straal van 250 meter van veehouderijen of in veedichte gebieden met meer dan 15 bedrijven binnen een straal van één kilometer.

Daarnaast wordt met betrekking tot woningbouw binnen een straal van 2 km van een geitenhouderij geadviseerd terughoudend te zijn. In elk geval wordt geadviseerd geen woningen naar een geitenhouderij toe te bouwen. Dit is in de huidige casus niet het geval; aangegeven wordt immers dat er tussen planlocatie en geitenhouderij nog enkele woonbestemmingen zijn gelegen.

Bovendien neemt het aantal blootgestelden in de aangevraagde situatie niet toe; er is op dit moment sprake van (illegale) woningbouw die vervangen wordt door gelegaliseerde woningbouw. Er is geen sprake van verdichting van de bestaande bebouwingsstructuur.

Belangrijk is wel dat – wanneer de gemeente besluit medewerking te verlenen aan de aanvraag – toekomstige bewoners worden gewezen op het risico van het verhoogd voorkomen van longontsteking.

Gezondheidskundige beoordeling overige aspecten.

Aanvullend is gevraagd om andere milieufactoren die van invloed zijn op de kwaliteit van de leefomgeving, zoals geur, fijnstof en geluid te beoordelen.

Door de GGD wordt in haar beoordeling van deze milieufactoren gebruik gemaakt van gezondheidskundige advieswaarden. Deze waarden zijn veelal strenger dan de wettelijke waarden waarin bij de vaststelling naast gezondheid ook andere belangen zijn meegewogen. Bij overschrijding van deze advieswaarden kan de gemeente het gesprek met de ondernemer aangaan om te bekijken of aanvullende maatregelen op vrijwillige basis genomen kunnen worden om te streven naar een verbetering van het woon en leefklimaat.

Uitgangspunten m.b.t. luchtkwaliteit

- Uit onderzoek blijkt dat verkleining van de afstand tussen emissiepunt en woning leidt tot hogere blootstelling aan bepaalde stofdeeltjes, endotoxinen en micro-organismen; hetgeen tot een toename van gezondheidsrisico's leidt.



Vandaar dat als minimumafstand tussen veehouderij en burgerwoningen een afstand van 250 meter wordt geadviseerd.

De beoogde woning staat dichterbij (Afstand tot Nieuwstraat 46 is circa 50 meter, naar Schootsedijk 30 circa 200 meter (bron google maps).

Geur:

- Geur kan leiden tot (ernstige) hinder en daarmee samenhangend klachten als misselijkheid, hoofdpijn, prikkeling van slijmvliezen, irritatie van ogen en neus en slaapproblemen.

Toetsingswaarden:

- Het standpunt van de GGD is dat het onderzoek van Geelen et al.¹ op dit moment het best beschikbare beeld van de relatie tussen achtergrondgeurbelasting van veehouderij en mate van (ernstige) geurhinder geeft, omdat dit onderzoek het meest recent is uitgevoerd en er een grotere populatie gebruikt is dan in het PRA onderzoek. Vanuit gezondheid wordt als maximum percentage geurgehinderden 12% voor een woonkern en 20% voor het buitengebied gehanteerd. Rekening houdend met de resultaten uit het onderzoek van Geelen et al. betekent dit dat op basis van de algemene blootstellingsrespons relatie voor het buitengebied als maximum een achtergrondgeurbelasting van 10 OU/m³ en voor een woonwijk 5 OU/m³ wordt gehanteerd.
- Voor de voorgrondgeurbelasting wordt door de GGD aangesloten bij de waarden uit bijlage 6-7 van de handreiking Wgv voor een niet-concentratie gebied omdat deze, in tegenstelling tot de wettelijke normen, op wetenschappelijke inzichten in de blootstelling-responsrelatie zijn gebaseerd. In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) wordt een onderscheid gemaakt tussen concentratie- niet-concentratiegebieden. De GGD vindt dat het onderscheid tussen concentratie- en niet-concentratiegebied zou moeten vervallen, omdat deze niet gezondheidkundig is onderbouwd. Derhalve wordt voor de voorgrondgeurbelasting een advieswaarde gehanteerd van 2 OU/m³ voor de dorpskern en 5 OU/m³ voor het buitengebied.
- Ook voor plattelandswoningen wordt geadviseerd eenzelfde mate van bescherming te creëren als voor gevoelige bestemmingen. Bewoners van plattelandswoningen hebben immers geen binding met het agrarisch bedrijf.

Situatie Hofstad 2A, Olland

- Het betreft hier een ruimte voor ruimte woning. De berekende voorgrondgeurbelasting ligt op de beoogde woning tussen de 6,3 en 8,0 OU/m³ (veroorzaakt door het bedrijf gelegen aan de Nieuwstraat 46 te Sint Oedenrode) en ligt daarmee boven de gezondheidkundige advieswaarde zoals gehanteerd voor het buitengebied.
- De achtergrondgeurbelasting bedraagt 8,9 OU/m³ en ligt daarmee onder gezondheidkundige advieswaarde zoals gehanteerd voor het buitengebied.

¹ Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden?, Geelen L. et al, 2015

- Daarnaast zijn er veehouderijen in de directe omgeving gelegen waar dieren gehouden worden zonder wettelijke emissiefactor. Deze dieren worden niet meegenomen in de berekening van de voor- en achtergrondgeurbelasting, hoewel ze wel een bijdrage leveren aan de geurbelasting in de omgeving. Voor dieren zonder wettelijke emissiefactor wordt een afstandscriterium gehanteerd. Door de GGD wordt hierbij aangesloten bij de VNG richtlijn als minimum afstand (minstens 100 meter vanaf de rand van een bedrijf tot de dichtstbijzijnde gevoelige bestemming²). Aan dit criterium wordt niet voldaan.

Fijnstof en endotoxine

- Blootstelling aan fijnstof (PM_{2,5}-PM₁₀) kan leiden tot luchtwegklachten, acute klachten van ogen, neus en bovenste luchtwegen, verminderde longfunctie. De wettelijke norm voor PM₁₀ ligt momenteel op 31,2 µg/m³ (maximaal 40 µg/m³, met maximaal 35 overschrijdingsdagen met een belasting van 50 µg/m³ per jaar). Ook onder deze norm worden gezondheidseffecten gevonden. Vandaar dat de WHO deze norm heeft aangescherpt en de volgende strengere normen hanteert:

	PM_{2,5}	PM₁₀
<i>Jaarlijks gemiddelde:</i>	10 µg/m ³	20 µg/m ³
<i>Maximale 24-uursbelasting:</i>	25 µg/m ³	50 µg/m ³

Deze laatste waarden worden door de GGD als gezondheidkundige advieswaarden gehanteerd.

- De GGD is van mening dat endotoxinen een betere parameter is dan fijnstof afkomstig van veehouderijen. Endotoxinen kunnen via inademing acute luchtwegklachten en chronische effecten op de luchtwegen (niet allergische astma en COPD) veroorzaken. De gezondheidkundige advieswaarde van endotoxine bedraagt 30 EU/m³. De afstand waarbinnen deze waarde waarschijnlijk wordt overschreden is te berekenen op basis van de handreiking endotoxine³, opgesteld door het Ondersteuningsteam.
- Wanneer er meerdere veehouderijen in elkaars nabijheid liggen, is er sprake van cumulatie, waardoor er door een opeenstapeling van endotoxine-uitstoot de 30 (EU)/m³ kan worden overschreden. Factoren welke de grootste mate van invloed hebben op endotoxine-concentraties in de lucht zijn afstand tot een veehouderij en het aantal dieren.

Naast de diersoorten die een hoge stofemissiefactor hebben, dragen diersoorten met een lage stofemissiefactor ook bij aan de opeenstapeling van de endotoxine concentraties in de lucht. Vooral nog is het niet mogelijk om de endotoxine cumulatie te berekenen en te toetsen.

² VNG-handreiking 'Bedrijven en milieuzonering'.

³ Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0
Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid 25 november 2016

Situatie Hofstad 2A, Olland

- Op de veehouderij gelegen aan de Nieuwstraat 46 te Sint Oedenrode worden vleeskalveren gehouden. Voor dit diersoort is het niet mogelijk de endotoxine richtafstand te berekenen. Enkel voor varkens en pluimveebedrijven is het mogelijk de endotoxinerichtafstand te berekenen.
- De jaargemiddelde fijnstofconcentratie op de locatie Hofstad 2A, Olland bedroeg in 2017 18-19 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (bron atlas leefomgeving, PM10 2017). Daarmee lag de concentratie PM10 onder de gezondheidkundige advieswaarde, hetgeen positief gewaardeerd wordt.
- De wegen gelegen in de directe nabijheid van deze woning zijn wegen met minder dan 10.000 mve. Wanneer er wegen in de buurt liggen met meer dan 10.000 mve, wordt geadviseerd een afstand van tenminste 50 meter aan te houden. Dit is in deze casus niet het geval.

Geluid

- Geluid kan leiden tot hinder, slaapverstoring, verstoring van de dagelijkse activiteiten en stress. Gezondheidseffecten zijn gedeeltelijk afhankelijk van de eigenschappen van het geluid, zoals intensiteit, frequentie (toonhoogte) en duur. Daarnaast spelen zogenaamde niet-akoestische aspecten een rol, zoals context, hoe men over de bron van het geluid denkt (attitude), verwerkingsgedrag (coping stijl), angst en gevoeligheid voor geluid.

De GGD vindt in het kader van gezondheid een geluidsbelasting van 50 dB Lden en 40 dB Lnight of lager op de gevel van een gebouw gewenst. Hieronder worden behalve een beperkt percentage hinder en slaapverstoring geen andere gezondheidseffecten verwacht.

Als bron- en overdrachtsmaatregelen niet mogelijk of onvoldoende effectief zijn, zijn isolerende maatregelen gericht op een acceptabel binnenniveau noodzakelijk. De GGD ziet een geluidsniveau van maximaal 33 dB Lden als acceptabel binnenniveau. Bovendien adviseert de GGD in dit geval altijd een geluidsluwe, aangename zijde te creëren: een toegankelijke, bruikbare en liefst groene en schone zijde met een geluidbelasting onder de 50 dB Lden of 40 dB Lnight.

Nb: Bovengenoemde waarden gaan over jaargemiddelde geluidsniveaus. Hinder van eventuele piekgeluiden (plotselinge, harde geluiden) wordt hiermee niet uitgesloten. Ze kunnen schrikreacties en slaapverstoring veroorzaken.

Situatie Hofstad 2A

Door K+ Adviesgroep is in het kader van een nieuwbouwwoning aan de Hofstad 2A te Sint Oedenrode, een akoestisch onderzoek verricht naar de te verwachten optredende geluidbelastingen vanwege wegverkeerslawaaai ter plaatse van de nieuwe situatie Wet geluidhinder.

Uit het geluidsonderzoek blijkt dat de berekende geluidsbelasting, exclusief de correctie die vanuit de Wetgeving mogelijk is doordat men verwacht dat voertuigen in de toekomst minder geluid zullen produceren, op een enkel meetpunt (Hofstad, meetpunt 1, diverse hoogten) boven de genoemde 50 dB ligt. De aftrek wordt door de GGD niet gehanteerd omdat het hier om toekomstige ontwikkelingen gaat, die in de praktijk tot nu toe nog niet gerealiseerd zijn.



Er is geen inzicht gegeven in de geluidsbelasting op de gevel in de nachtelijke uren, waardoor niet duidelijk is of aan de advieswaarde voor de nachtelijke uren wordt voldaan. Dit laatste is belangrijk om slaapverstoring te voorkomen. In elk geval is het belangrijk dat in de woning voldaan wordt aan de norm zoals benoemd in het bouwbesluit. Bij deze laatste norm dient ook rekening gehouden te worden met geluidsbronnen binnen huis, bijvoorbeeld afkomstig van ventilatiesystemen.

Conclusie met betrekking tot andere milieufactoren

- De te bouwen woning is gelegen op minder dan 250 meter van veehouderijen.
- De voorgrondgeurbelasting voldoet niet aan de gezondheidkundige advieswaarde, wel wordt voldaan aan de gezondheidkundige advieswaarde voor de achtergrondgeurbelasting. Een overschrijding van deze waarden kan tot gevolg hebben dat meer dan 20% van de bewoners geurgehinderd zijn. Daarnaast zijn er in de omgeving bedrijven gelegen waar dieren zonder emissiefactor worden gehouden. Deze dieren zijn derhalve niet in de berekening van de geurbelasting meegenomen. Of men in de praktijk daadwerkelijk geurhinder ervaart, wordt door meerdere factoren bepaald.
- De concentratie PM10 ligt onder de gezondheidkundige advieswaarde, hetgeen positief is. Evenmin liggen er drukke doorgaande wegen in de directe omgeving (<50 meter), hetgeen ook positief gewaardeerd wordt.
- De endotoxine richtafstand is niet te berekenen voor de meest nabijgelegen bedrijven; hierdoor is het niet inzichtelijk of aan de gezondheidkundige advieswaarde voor endotoxine wordt voldaan.
- Met betrekking tot de geluidsbelasting kan gesteld worden dat niet op alle doorgemeten punten aan de gezondheidkundige advieswaarde wordt voldaan. Daarnaast is niet bekend wat de geluidsbelasting in de nachtelijke uren is. Houd hierbij ook rekening met eventueel aanwezig laagfrequent geluid afkomstig van bijv. nabijgelegen luchtwassers.

Mochten er nog vragen en/of opmerkingen zijn over deze brief, kunt u contact opnemen met Team GMV, [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]
Arts Medische Milieukunde
Team Gezondheid, Milieu en Veiligheid
GGD'en Brabant